

การบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน

กันยารัตน์ แยมศรีแก้ว^{1*} และประเสริฐ อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน และ 2) ศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวประกอบองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน และ (2) ยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนที่เหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ดังนี้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ (1) การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน (2) การมีส่วนร่วม (3) การประสานผลประโยชน์ (4) การสร้างความร่วมมือของทีมงาน (5) การบริหารจัดการ (6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (7) การสร้างบรรยากาศองค์กร (8) การกำหนดบทบาทและหน้าที่ในเครือข่ายความร่วมมือ และ (9) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจร่วมกัน และ 2) องค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน เป็นองค์ประกอบซึ่งมีความเหมาะสม เป็นไปได้ มีประโยชน์ และมีความถูกต้องสอดคล้องกับแนวคิดตามกรอบการวิจัย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. 09-7246-4382 อีเมล: yamsrikaew.kb@gmail.com

Cooperation Management for “Ban Wat Roangrean Project”

Kanyarat Yamsrikaew^{1*} and Prasert Intarak²

Abstract

The purposes of this research were; 1) to identify factors of cooperation management for Ban Wat Roangrean Project and 2) to confirm cooperation management for Ban Wat Roangrean Project factors. The methodology is consisted of 2 steps: (1) analysis and synthesis factors of cooperation management for Ban Wat Roangrean Project and (2) to confirm the appropriation factors of cooperation management for Ban Wat Roangrean Project. The research instruments were In-depth interview form and opinionnaires. The statistics for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis and content analysis. The research finding were as follows; 1) The factors of cooperation management for Ban Wat Roangrean Project consisted of 9 factors; (1) Sharing goal setting (2) Participation (3) Coordination of benefits (4) Teamwork (5) Management (6) Networking Cooperation (7) Encouraging organizational climate (8) Roles and responsibilities Cooperation Network setting and (9) Encouraging knowledge sharing, 2) The factors of cooperation management for Ban Wat Roangrean Project were appropriate, possible, useful and accuracy with the research conceptual framework.

Keywords: Cooperation management, Ban Wat Roangrean Project

¹ Doctoral Degree Student, Educational Administration, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University

² Assistant Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University

* Corresponding Author Tel. 09-7246-4382, e-mail: yamsrikaew.kb@gmail.com

1. บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นการจัดการศึกษาโดยชุมชนหรือท้องถิ่นมีวัดเป็นศูนย์กลางสำคัญของการจัดการศึกษาการถ่ายทอดความรู้โดยพระสงฆ์เป็นหลักรวมทั้งผู้อาวุโส พ่อแม่ ปรารักษ์ชาวบ้าน ช่างฝีมือ เป็นต้น ได้ร่วมกันทำหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนความรู้ต่าง ๆ แก่บุตรหลานของตนเอง ด้วยจึงเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ เยาวชนไทยสมัยก่อนจึงได้รับทั้งภูมิธรรม และภูมิปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากวัดหรือพุทธศาสนาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่เคียงคู่มากับชาติไทยเป็นรากฐานของระบบจริยธรรมของสังคมไทยที่เป็นที่ยอมรับยึดถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานกันต่อ ๆ มา ด้วยเหตุนี้วัดและบ้านจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการเป็นเครื่องมือที่ได้ช่วยพัฒนาชีวิตและสังคมไทยในอดีต [1] แต่สำหรับในปัจจุบันซึ่งคุณหมอประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงสภาพแนวคิดที่ฝังแน่นในการจัดการเรียนรู้ที่ยังเป็นการเอาเนื้อหาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาความจริงของชีวิตและการอยู่ร่วมกัน หรือเอาสังคมเป็นตัวตั้ง ทำให้การศึกษาอยู่นอกสังคม ไม่เข้าใจว่าสังคมมีปัญหาอะไร การศึกษาไม่ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขไม่ร่วมแก้ปัญหา อ่อนแอทางปัญญา ทั้งๆที่สังคมปัจจุบันเป็นระบบที่ซับซ้อน เชื่อมโยงเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยากต่อความเข้าใจและยากต่อการจัดการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุล และประเทศไทยยังไม่มีสมรรถนะเพียงพอที่จะเผชิญกับความซับซ้อน และความยากของปัญหาสังคมปัจจุบัน เรื่องที่ยากและซับซ้อนจะต้องใช้ความรู้และปัญญาเข้าไปแก้ไข [2] ความร่วมมือจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสู่ความสำเร็จ เป็นสิ่งที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน ดังจะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีบทบาทในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ขณะเดียวกันชุมชนก็มีบทบาทและความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในแง่ของการเป็นแหล่งเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของสังคม และภาระหน้าที่ที่จะอบรมกล่อมเกลาแก่สมาชิกในสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมแบบร่วมมือ และหลักการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคม ตามแนวคิดที่ว่า ในสังคม

หนึ่ง ๆ ถ้าโรงเรียนกับบ้านรู้จักกันและร่วมมือกัน โรงเรียนสอน บ้านและวัดเสริม โดยทั้งที่โรงเรียน บ้าน และวัดมีส่วนร่วมอยู่ในระบบจริยศึกษาอย่างกลมกลืนเป็นอันเดียวกันก็จะนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม [3]

ในปัจจุบันจึงได้มีการหันกลับมาสร้างความร่วมมือของวัด บ้าน และโรงเรียนให้เกิดความเข้มแข็งของสังคมที่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นทีม ร่วมรู้ ร่วมคิด มีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมรับผิดชอบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และเป็นความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มทำงาน เพื่อให้การทำงานนั้นบรรลุเป้าหมายตามกำหนดไว้ [4] และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันที่ปัญหาของเด็กไทยมีคุณภาพต่ำ ต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ซึ่งเดิมเรียกชื่อ “โรงเรียนดีประจำตำบล” แล้วได้มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็น “โรงเรียนดีศรีตำบล” โดยมีจุดเน้นในการพัฒนา คือ “คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” และมีการพัฒนาจุดเน้นเพิ่มขึ้นด้านการพัฒนาคุณธรรมอันมาจากแนวคิดที่ว่า “นิสัยสำคัญกว่าความรู้” หรือกล่าวได้ว่าเป็นโรงเรียนที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณธรรมนำวิชาการ เป็นเด็กดี เป็นศักดิ์ศรีของตำบล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และมีภูมิคุ้มกันตนเองเพื่อรองรับการเปิดประตูสู่อาเซียน ส่วนผู้บริหารและครูเป็นตัวอย่างคนดี มีศีล 5 มีธรรมข้อวัตรปฏิบัติทั้งกาย วาจา ใจ เชื่อมโยงการมีส่วนร่วมเครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) เข้าด้วยกัน [5]

ด้วยสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยในปัจจุบัน และเมื่อเชื่อมโยงสู่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้รับการแก้ไข ด้วยการบูรณาการวิถีชีวิตของสังคมไทย ในการจัดการศึกษา จากความร่วมมือของบ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งความร่วมมือของบ้าน วัด และโรงเรียน ควรต้องมืองค์ประกอบสำคัญใดบ้างที่จะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จของความร่วมมือ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน

2.2 เพื่อยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการ
 ความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบการ
 การบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน

3.1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา
 วารสาร บทความ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
 ตลอดจนศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์
 องค์ประกอบเพื่อเป็นแนวทางสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบ
 กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview form) และ
 ตรวจสอบ แกไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
 และผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำผล การสัมภาษณ์ความร่วมมือ
 ของบ้าน วัด โรงเรียน มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์พัฒนา
 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire)

3.1.3 โดยการแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้
 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง
 รายข้อ (Index of Item Objective Congruence :
 IOC) แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า
 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงแบบวัดตามข้อเสนอแนะของ
 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และคำแนะนำของอาจารย์
 ที่ปรึกษาและนำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out)
 จำนวน 30 โรงเรียน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น
 (reliability) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.1.4 เก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง
 จำนวน 243 โรงเรียน โดยการสุ่มสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้
 การเลือกกลุ่มตัวอย่างตามโอกาสทาง สถิติ (Probability
 Sampling) โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย
 ขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยแบ่งสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานตามลักษณะของเขตพื้นที่การศึกษาตามที่
 กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เป็น 13 เขต และเป็น
 โรงเรียนดี ศรีตำบลที่ได้เข้ารับการประชุมสัมมนาเชิง
 ปฏิบัติธรรม จำนวน 11 เขต ดังนั้นจึงสุ่มอย่างง่าย
 (Simple random sampling) จาก 11 เขตการศึกษา
 สุ่มเขตการศึกษาละ 3 จังหวัด ได้ 33 จังหวัด โดยใช้
 วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) และ

ในแต่ละจังหวัดสุ่มโรงเรียน จังหวัดละ 9 โรงเรียน โดยใช้
 วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดย
 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้แทนองค์กรทาง
 ศาสนา และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์
 องค์ประกอบด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
 สสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้
 การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ PCA (Principal
 Component Analysis) มีเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้า
 อยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่า
 ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ที่มากกว่า 1
 และถือเอาน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของ
 ตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้น
 ไป ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามวิธี
 ของไคเซอร์ (Kaiser) เพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหาร
 จัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน การยืนยัน
 องค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด
 โรงเรียน

การตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการ
 ความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ
 ในองค์ประกอบที่เหมาะสมด้วยแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ
 จำนวน 7 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในวง
 การศึกษาระดับสูงและเป็นผู้รับผิดชอบงานในโรงเรียนดี
 ศรีตำบล ได้พิจารณาประเด็นด้านความเหมาะสม เป็นไป
 ได้ มีประโยชน์ และความถูกต้องครบคลุม พร้อมทั้งให้
 ข้อเสนอแนะ ข้อวิพากษ์ เพื่อปรับปรุงให้ได้องค์ประกอบ
 ที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการความร่วมมือของ
 บ้าน วัด โรงเรียนในครั้งนี้สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาวิจัย
 การบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน
 โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory
 Factor Analysis) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัยแบบการวิเคราะห์
 องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis
 หรือPCA) ผลของความเหมาะสมของข้อมูลที่น่ามาใช้ใน
 การวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติของ KMO มีค่าเท่ากับ 0.819
 แสดงว่าข้อมูลสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 ได้ดี การสกัดปัจจัย PCA ด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก

(Orthogonal rotation) โดยใช้วิธีแวนิเมกซ์ (Varimax rotation) โดยพิจารณา ค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) เท่ากับ 1 และเลือกองค์ประกอบที่มีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของ Kaiser แล้วคัดเลือกตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตั้งแต่ 0.55 ขึ้นไปจัดเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบพิจารณาจากค่า Eigen value ที่มีค่าสูงสุดเป็นองค์ประกอบหลักที่หนึ่ง และจัดเรียงรองลงมาตามลำดับ กล่าวคือองค์ประกอบที่มีค่า Eigen value สูงสุดจะเป็นองค์ประกอบที่แยกความผันแปรของตัวแปรออกมาจากองค์ประกอบอื่นได้มากที่สุด คือมีตัวแปรรวมอยู่มากที่สุด จึงจัดลำดับองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .590 -.745 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 10.681 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 8.614 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน”

องค์ประกอบที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .645-.817 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 4.453 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 3.591 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมีส่วนร่วม”

องค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .523-.064 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 3.214 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 2.592 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การประสานผลประโยชน์”

องค์ประกอบที่ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .539-.639 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 2.359 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 1.902 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างความร่วมมือของทีมงาน”

องค์ประกอบที่ 5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .560-.803 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 2.003 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 1.616 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการ”

องค์ประกอบที่ 6 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .518-.724 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 1.849 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 1.491 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ”

องค์ประกอบที่ 7 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .559-.714 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 1.794 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 1.447 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างบรรยากาศองค์กร”

องค์ประกอบที่ 8 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .574-.726 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 1.480 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 1.193 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การกำหนดบทบาทและหน้าที่ในเครือข่ายความร่วมมือ”

องค์ประกอบที่ 9 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .568-.679 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) เท่ากับ 1.462 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 1.179 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน”

4.2 ผลการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ด้วยการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในวงการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนดี ศรีตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ วิทยาลัยانه ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน มีความเห็นว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน มีความเหมาะสมเป็นไปได้ มีประโยชน์ และมีความถูกต้องสอดคล้องตามแนวคิดกรอบการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้

5. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ผลการวิเคราะห์ห้ององค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน พบว่ามี 9 องค์ประกอบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน จะประสบความสำเร็จ

อย่างดีต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสร้างความชัดเจนในผลประโยชน์ที่จะเกิดร่วมกัน มีคุณธรรมในการดำเนินการให้เกิดความคุ้มค่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือให้เข้มแข็ง จากการบริหารจัดการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ มีการกำหนดนโยบายความร่วมมือที่ชัดเจน ใช้หลักการสร้างแรงจูงใจทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนความสามารถในการเชื่อมโยงองค์กรต่าง ๆ ให้เกิดความร่วมมือ นอกจากนี้ต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายให้เกิดความตระหนักที่จะร่วมมือ ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในองค์กรในการสร้างความร่วมมือ ให้มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน จริตใจเชื่อถือกัน สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน นับถือกัน เป็นการสร้างบรรยากาศองค์กรที่ทำให้เกิดความ สำเร็จของความร่วมมือ ในขณะที่เดียวกันด้วยความหลากหลายของสมาชิกในเครือข่ายต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ตลอดจนมีการสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การศึกษาดูงาน การร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น ดังที่กล่าวมานั้น ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ [6] อ้างถึง Katz and Khan ที่กล่าวว่าพนักงานจะต้องยอมรับเป้าหมายขององค์กรเสมือนกับเป้าหมายของตนเอง และให้ความร่วมมือ เพราะการกระทำเช่นนั้นถือว่าบรรลุเป้าหมายของเขาด้วย สอดคล้องตามรูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนดี ศรีตำบล [7] และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนดี ศรีตำบล ที่ประสบความสำเร็จจะมีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนที่ทุกคนเข้าใจถูกต้องตรงกันดังนั้นในบริหารจัดการความร่วมมือจำเป็นต้องให้มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นไปตามหลักการของ “โรงเรียนดี ศรีตำบล” มุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิค 5 ร่วม คือ การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ การร่วมประเมินผลและการร่วมชื่นชม นอกจากนี้ตามหลักการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนดี ศรีตำบล มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และใช้ภาวะผู้นำในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน และเพื่อให้โรงเรียนดี ศรีตำบล มีการ

พัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา 5 เรื่อง ประการหนึ่งที่ต้องดำเนินการคือ “โรงเรียนดีมีทีมงานในทุกระดับ” ตลอดจนกรอบแนวคิดในการดำเนินการของโรงเรียนดี ศรีตำบล ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และเป็นการตอบสนองความต้องการของนักเรียนและชุมชน ศิริพงษ์ เสาภายน [8] กล่าวถึงหลักการบริหารของฟายล์ (Fayol's Principles of Management) ซึ่งได้นำเสนอหลักการบริหาร 14 ประการ โดยหลักข้อที่ 7 กล่าวถึงการให้ผลตอบแทน (Remuneration) ที่ควรมีความเป็นธรรมและทำให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดทั้งในด้านบุคลากรและในด้านความเที่ยงธรรม นอกจากนี้ยังกล่าวถึง Robbins and Finley ที่ให้ความหมายของความร่วมมือในการทำงาน โดยเน้นความสำคัญว่าทุกฝ่ายจะให้การช่วยเหลือกันเพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน และสามารถทำให้ทีมคงอยู่ได้เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน สำหรับองค์ประกอบด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จากผลงานการวิจัยของศิริพ ดันติยามาศ [9] ได้กล่าวถึงเรื่องความร่วมมือของเครือข่ายในต่างประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญแก่ผู้ที่รับตำแหน่งเป็นผู้ประสานงานเครือข่ายโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรวมตัวโรงเรียนให้เกิดความร่วมมือได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ “โรงเรียนดี ศรีตำบล” รังสรรค์ มณีเล็ก [10] กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือว่า การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง จากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการต่าง ๆ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการวัด ร่วมเป็นตัวแทนอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร ร่วมประกาศสัตยาบรรณ ตั้งแต่การเริ่มต้นการมีส่วนร่วมวางแผน เพื่อให้เกิดความตระหนักในการดำเนินการความร่วมมือให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ต้องสร้างอารมณ์ร่วม (Emergency Emotion) ของทั้ง บ้าน วัด โรงเรียน ให้เกิดความตระหนักร่วมกัน จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ดังที่ Dubin [11] ได้กล่าวถึง การร่วมมือร่วมใจกัน

ทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการดำเนินการ คือ ภาวะผู้นำผู้บริหาร การพัฒนาตนเอง การเสริมแรงซึ่งกันและกัน การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การประสานงานที่ดี และการร่วมกันหาวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการ สำหรับ Martin [12] กล่าวว่าความร่วมมือในการทำงานไม่ใช่กระบวนการทำงานแต่เป็นการสร้างสัมพันธ์ของบุคคล (Human Relationship) ในการทำงานร่วมกันของบุคคล และสำหรับสุนัย วงศ์สุวคันธ และคณะ [13] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักการความร่วมมือประกอบด้วย 8 ข้อ ได้แก่ ความสมัครใจ และยอมรับเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่จะร่วมมือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเท่าเทียมและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หลักประชาธิปไตย และลดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือและเพิ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือ และด้วยนโยบายโครงการ “โรงเรียนดี ศรีตำบล” ได้กำหนดถึงการดำเนินการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ ด้วยมี การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่นและศรัทธาส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน จะเห็นได้ว่าบรรยากาศขององค์กรมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือให้เข้มแข็ง

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ Simon [14] นักทฤษฎีการให้ความร่วมมือ (Simon Theory of Compliance) กล่าวถึง ผู้บริหารจะต้องแนะนำและอบรมให้พนักงานเกิดความภักดีต่อองค์กร โดยมุ่งที่ประสิทธิภาพและการฝึกอบรม โดยขึ้นอยู่กับอำนาจหน้าที่และการให้คำแนะนำ ตลอดจนการให้บริการด้านข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีทั้งลักษณะที่เกี่ยวข้องกันและไม่เกี่ยวข้องกัน ดังที่เจตนารมณ์ของนโยบายโครงการ “โรงเรียนดี ศรีตำบล” ประการหนึ่งคือเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและการใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยโรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และบริการชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการประชุมสัมมนา มี

ห้องสมุดที่มีคุณภาพสำหรับให้บริการแก่ชุมชน มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้และมีศูนย์กีฬาที่ชุมชนสามารถมาใช้ประโยชน์ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่เครือข่าย เพื่อพัฒนาความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สร้างเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมืออย่างดีสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน

5.2 สรุปผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน

สำหรับผลการยืนยันที่สอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ “โรงเรียนดี ศรีตำบล” ให้การยืนยันองค์ประกอบในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ มีประโยชน์ และความถูกต้องขององค์ประกอบและได้ให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าองค์ประกอบด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความร่วมมือของทีมงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านบรรยากาศขององค์กร และด้านการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องตามหลักการของโครงการ “โรงเรียนดี ศรีตำบล”

6. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการพัฒนาการศึกษาวิจัยให้เป็นรูปแบบของการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพ หรือศึกษาวิจัยในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา หรือศึกษาวิจัยในด้านข้อจำกัด สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ เพื่อร่วมมือในการจัดการศึกษา เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] Chiang Mai University Library. (2013). [online]. Cooperation Theory. [cited November 28, 2013]. Retrieved from : <http://archive.lib>

- cmu.ac.th/full/T/2550/poli1250wr_ch2
(in Thai)
- [2] Gordon, J. (1996). Organizational Behavior : A Diagnostic Approach. New Jersey : Prentice Hall.
- [3] Herbert A. Simon. (2007). Educational Administration. Singapore : Mc Graw-Hill Education, Asia.
- [4] Kla ThongKaow. (2014). [online]. Community-based Education Management. [cited January 20, 2014]. Retrieved from : www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1377584927.docx (in Thai)
- [5] London, M. Achiering. (1995). Performance Excellence in University Administration : A Team Approach to Organizational Change and Employee Development. Westport, Connecticut : Praeger.
- [6] Maeroff, G.I. (1983). School and College : Partnerships in Education. Princeton, N : The Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching.
- [7] Martin, E. (1999). Changing Academic Work : Developing the Learning University. Buckingham : The Society for Research into Higher Education & Open University.
- [8] Plymouth State University. (2015). [online]. Area of Concern/Targets for Growth Indicator. [cited September, 2015]. Retrieved from : http://www.mpsaz.org/webquest/jones/collaboration_rubic.html
- [9] Sirivan Sarerat and group. (2002). Organization Theory. Bangkok : Thammasan Publisher. (in Thai)
- [10] Umaporn Boonpetch. (2012). Relationship between Administration Behavior of School Administrator and School Personel Collaboration at Nongchok District Bangkok Metropolitan. Chonburi : Burapha University (in Thai)
- [11] Werachat Chompulong and group. (2013). [Serialonline]. Development of Collaboration between the School and the Community in Providing Education. [cited November, 2015]. Retrieved from <http://www.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/23092> (in Thai)
- [12] Yaowapa Prakhongsil. (2006). Necessity of Educational Participation between Ban Wat and Roengrean. Khonkan : Khonkan University. (in Thai)
- [13] Yupadee Sotthibandh and group. (2006). "Process of collaboration within surgery health teams in general hospitals, southern Thailand." Songkla Med J. Vol.24 No.6 : 483-491. (in Thai)
- [14] Yong, Lee S. (2000). "The sustainability of University-Industry Research Collaboration: An Assessment of Behavioral Outcomes." Journal of Technology Transfer. Vol.25 (February) : 111-133.